

zoek is, dat de „neus” van FUNKE ook optreedt bij de samentrekking van den *M. gastrocnemius*, wiens sympathische vezels en eindplaatjes van BOEKE door wegnemen van de grensstreng en ontaarding der periphere vezels uitgeschakeld zijn, en dus die samentrekking slechts door prikkeling langs de z.g.n. cerebrospinale vezels tot stand gekomen kan zijn.

De verandering, die het tabelletje ondergaan heeft, is dus, op grond van dit gegeven, als een verbetering te beschouwen. Dat er echter nog verschillende uitspraken in neergelegd zijn, wier juistheid aan eenigen twijfel onderworpen mag worden, zal voor een ieder, die de moeite nemen wil de gegevens der proeven in mijn mededeeling in PFLÜGER's *Archiv*, Band 166, 1916, neergelegd, niet buiten beschouwing te laten, duidelijk zijn.

Ik zal echter op een nadere bespreking der mededeeling van prof. VAN RIJNBERK niet ingaan; dat zou hier ter plaatse te ver voeren.

Delft, 21 Mei 1917.

J. G. DUSSER DE BARENNE.

1. De „neus” van FUNKE heb ik bij nadere overweging uit het tabelletje gelaten, omdat het verschijnsel niet chemisch onderzocht is geworden, en dus niet rechtstreeks te gebruiken is voor de door mij bedoelde vergelijking.

2. Van het onderzoek van den heer HAVIK, waarvan de heer DUSSER DE BARENNE ons thans den primeur geeft, zie ik met belangstelling de volledige uitkomsten tegevoet. Reeds nu echter wil ik opmerken, dat het feit, dat de „neus” van FUNKE kan optreden bij een gedesautomeerde spier, niet bewijst, dat bij een normale spier met behouden autonome innervatie de prikkel, welke deze verkorting oproept, niet langs de sympathische vezels het sarcoplasma bereikt. Ontzenuwde spieren vertoonen allerlei veranderingen der prikkelbaarheid en samentrekking. Misschien kan het door den heer HAVIK gevonden feit hieronder gerangschikt worden.

3. Natuurlijk denkt een ieder in elke zaak, het bij het rechte eind te hebben. De heer DUSSER DE BARENNE houde mij dies ten goede, dat ik door zijn stuk in PFLÜGER's *Archiv* niet overtuigd ben geworden van de geheele juistheid van zijn, noch van de algeheele onjuistheid van mijn overtuiging in zake tonusinnervatie. Eerlijk gezegd, althans indien ik hem goed begrepen heb, schijnen de meening van den heer DE BARENNE en de mijne niet onverzoenlijk tegenover elkander te staan. Met veel belangstelling wacht ik in elk geval de nadere bespreking, welke de heer DE BARENNE mij toezegt, af: moge zij niet alleen afbrekend, maar in het belang der wetenschap ook opbouwend zijn!

Amsterdam, 23 Mei 1917.

G. VAN RIJNBERK.

DE GLUCOSIMETER.

In 1909 beschreef ik een door mij uitgedacht toestel voor quantitatief onderzoek van suiker in urine¹⁾. Het werd in ons land en in Duitschland door veel artsen in gebruik genomen. Het bleek in een behoefte te voorzien. Door zijn grooten eenvoud is het voor de algemeene praktijk te verkiezen boven titreermethode en polarimeter. Deze laatste onderzoekingsmethoden worden door den algemeene praktijk uitoefenenden geneesheer haast nooit toegepast. De op het gistingproces berustende toestellen hebben eenige bezwaren: er moet gist gehaald worden voor elk onderzoekje, de gist is vaak zelf niet vrij van suiker en de uitslag is niet dadelijk, maar eerst na 24 uur bekend.

De glucosimeter werd de laatste vijf jaar niet meer gemaakt, daar de eerste fabrikante haar zaak had opgeheven. Op de regelmatig terugkeerende vragen van collega's, waar het toestel te verkrijgen was, moest ik dus steeds een teleurstellend antwoord geven. Het deed mij dan ook zeer veel genoegen een verzoek van een instrumentmaker te

¹⁾ *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.* 1909, I, bldz. 92 en vlg.

ontvangen om het te mogen vervaardigen. Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele verbeteringen aan te brengen. In zijn nieuwen vorm is het thans weer verkrijgbaar. De kleurenschaal is volmaakt dezelfde als de eerste, waarmede de contrôleproeven indertijd werden verricht in het laboratorium van de kliniek van prof. PEL. De schaal is nu evenwel blijvend afgesloten van het licht, zoodat het toestel veel langer zijn waarde blijft behouden. Ook de vergelijking met de kleurenschaal is beter ingericht; het reageerbuisje is dichter bij de schaal geplaatst.

De uitkomsten zijn voor de gewone practijk alleszins voldoende, zooals de contrôleproeven met titreeren en polarimeter geleerd hebben¹⁾. Ook mocht ik mondelinge en schriftelijke bewijzen van tevredenheid van collega's ontvangen, die het toestel verschillende jaren gebruikten. Voor bijzonderheden moet ik naar mijn eerste artikel verwijzen. Intusschen durf ik den glucosimeter in zijn verbeterden vorm opnieuw bij de collega's als een vlug, betrouwbaar en uitermate makkelijk toestelletje bij het onderzoek van glucosehoudende urine aan te bevelen²⁾.

Amsterdam, 21 Mei 1917.

I. ZEEHANDELAAR.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Geneeskundigen in grensgemeenten.

In de *Nederlandsche Staatscourant* 1917, n°. III, is opgenomen een staat van de op 1 Januari 1917 in Nederlandsche aan Duitschland en België grenzende gemeenten gevestigde geneeskundigen en vroedvrouwen. Daaruit blijkt, dat in ons land langs de Duitse grens gevestigd zijn 83 geneeskundigen, 55 vroedvrouwen en drie tandartsen (te Winterswijk, te Heerlen en te Venlo). Onder de geneeskundigen zijn 82 artsen (waarbij 5 med. doct.³⁾ en 2 off. v. gez.) en één med. et art. obst. doctor (de in 1867 gepromoveerde dr. C. J. A. W. HONIG te Zevenaar). De verdeling over de verschillende provincies is als volgt: Groningen 6 geneeskundigen en 2 vroedvrouwen. Drenthe 9 geneeskundigen en 11 vroedvrouwen. Overijssel 10 geneeskundigen en 8 vroedvrouwen. Gelderland 25 geneeskundigen, 11 vroedvrouwen en één tandarts. Limburg 33 geneeskundigen, 23 vroedvrouwen en 2 tandartsen.

Langs de Belgische grens zijn gevestigd 29 geneeskundigen (waaronder één off. v. gez. en 3 med. doct.) en 20 vroedvrouwen. De verdeling over de verschillende provincies was aldus: Zeeland 3 artsen en één vroedvrouw, Noord-Brabant 19 artsen en 13 vroedvrouwen, Limburg 7 artsen en 6 vroedvrouwen.

Tevens blijkt uit dezen staat, dat in Limburg 40 grensgemeenten zijn, waar op 1 Januari 1917 noch een geneeskundige, noch een vroedvrouw gevestigd was, in Noord-Brabant 9 en in Zeeland 7. In de overige provincies komt dit niet voor. In Limburg zijn verder nog 8 grensgemeenten zonder geneeskundige, maar met een vroedvrouw, in Noord-Brabant één, in Zeeland ook één, in Drenthe drie; in de overige provincies geen.

Meningitis cerebrospinalis epidemica.

Bij Koninklijk besluit van 9 Mei jl. (*Stsbl.* n°. 391) is opnieuw voor den tijd van één jaar de wet van 4 December 1872, houdende voorzieningen tegen besmettelijke

1) *Berl. klin. Wochenschr.* 1909, n°. 31.

2) Fabrikant de firma RIEMANN, Damstraat, Amsterdam.

3) Deze opgave is foutief. Er zijn onder de genoemde artsen nog een aantal, die in het bezit zijn van den Nederlandschen titel med. doct. en ook als zoodanig bij het staatstoezicht op de volksgezondheid bekend zijn, blijkens de door dat staats-toezicht uitgegeven lijst van gevestigde geneeskundigen.